

Lausunto

28.08.2025

Asia: VN/11996/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turun Animalian lausunto koskien porsaiden kastraatiokiellon perumista

Uusi eläinten hyvinvoinnista annettu laki astui voimaan viime vuonna. Lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Merkittävä parannus vanhaan eläinsuojelulakiin on porsaiden kirurgisen kastraation kieltä, tosin siirtymäaika kiellon voimaan saattamiseksi on kohtuuttoman pitkä. Esitetty kastraatiokiellon kumoaminen olisi huomattava askel taaksepäin eläinten hyvinvoinnin kannalta, joten kieltä tulee pitää voimassa, ja myös siirtymäaikojen lyhentäminen olisi otettava käsittelyyn.

Kirurginen kastroidi aiheuttaa eläimille vakavaa kipua ja stressiä paitsi itse toimenpiteen aikana, myös useita päiviä sen jälkeen. Kirurgiselle kastraatiolle on vaihtoehtoja, kuten immunokastraatio ja täyskarjujen kasvatus. Eläinteollisuuden mukaan uudesta laista aiheutuu liikaa kustannuksia ja se koetaan viennin esteenä, mutta taloudelliset seikat eivät ole hyväksyttävä syy aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä noin miljoonalle karjuporsalle vuosittain.

Eläinten hyvinvointikeskus EHK kirjoittaa suomalaisista eläinsuojelurikoksista näin: ”Jos rikos on tehty erityisen raa’alla tai julmalla tavalla, rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä eläimiä tai rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä ja rikos on kokonaisuutena arvostellen törkeä, tekijä tuomitaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta vankeuteen”[1]. Jos kissoja tai koiria kastroidaisiin ilman puudutusta samalla tavalla ja samassa mittakaavassa kuin Suomen sika-ala kastroidi porsaita, täyttäisi se törkeän eläinsuojelurikoksen tunnusmerkit ja tekijät tuomittaisiin sakkoihin, eläintenpitokieltoon ja vankeuteen. Taloudellisen hyödyn tavoittelu ei ole lieventävä asianhaara, päinvastoin. Myöskään koirankasvattajat eivät voi vedota siihen, että kastraation

tekeminen pennuille kotona ilman puudutusta on halvempaa kuin eläinlääkärillä. Lain pitäisi olla Suomessa kaikille sama. Täten porsaiden kastraatiokieltä ei missään nimessä tule perua.

Käsitteltävän esityksen muistiossa annetaan seuraavia, selkeästi lihateollisuuden laatimia väittämiä: ”Esityksen tavoitteena on estää kastraatiokiellosta sika-alalle aiheutuvat lisäkustannukset ja siten auttaa alaa selviytymään haastavassa markkinatilanteessa, johon ovat vaikuttaneet muun muassa yleinen kustannusten nousu sekä kansanterveyden turvaamiseksi toteutettavasta salmonellavalvontaohjelmasta johtuvat lisääntyneet taloudelliset riskit. Tätä kautta tavoitteena on turvata kotimaista sianlihan tuotantoa ja Suomen huoltovarmuutta.” Nämä perustelut kastraatiokiellon perumiseksi ovat riittämättömiä ja harhaanjohtavia.

Sianlihan tuotannon esittäminen oleellisena osana Suomen huoltovarmuutta on pyrkimys vedota isänmaallisiin tunteisiin, joka ei kestä lähempää tarkastelua. Suomen valkuaisrehuomavaraisuus on vain noin 15 %, ja sika-alakin on riippuvainen ulkomailta tuodusta soijasta, rypsistä ja muusta valkuaisrehusta [2]. Toisin sanoen, sianlihan tuotanto ei takaa huoltovarmuutta. Päinvastoin liikaa eläintuotantoon nojaava suomalainen elintarviketeollisuus on huoltovarmuusriski, kun otetaan huomioon tuontirehun lisäksi muutkin tekijät. Eläintuotanto vaatii moninkertaiset tuotantopanokset verrattuna kasvipohjaisiin ruokiin. Näiden tuotantopanosten, kuten lannoitteiden, energian ja tuontirehujen hinnannousulla ja saatavuusrajoituksilla on väistämättä suurempi vaikutus eläinperäisten kuin kasviperäisten elintarvikkeiden tuotantoon. Porsaiden kastointia ei voida mitenkään perustella huoltovarmuudella.

On asiallista mainita salmonella, kun puhutaan sikateollisuuden vaikutuksesta kansanterveyteen. Kuitenkin on hyvä muistaa, että tautiriskit kuuluvat oleellisena osana sikatuotantoon. Sika-ala ei voi esiintyä kansanterveyden varjelijana valvoessaan salmonellaa, sillä salmonellariski on sen itsensä aiheuttama. Sikaloissa leviävät muutkin taudit, ja teurastamoilla rekisteröidyt keuhkokalvontulehdukset ovat lisääntyneet [3]. Sika-ala muodostaa ihmisten terveydelle jatkuvan riskin vuoden 2009 kaltaisten pandemioiden uusiutumisesta. Sianlihan valmistuksessa ruuaksi muodostuu karsinogeeniä, ja Pohjoismaiden saantisuosituksissa kypsän punaisen lihan määrä on vain 350 grammaa viikossa. On siis toivottavaa, että sianlihan kulutus edelleen laskee nykyisestä. Sianlihajalosteiden runsas kulutus lisää todistettusti erityisesti paksusuolen syöpää [4]. Porsaiden kastointi puudutuksella tai ilman ei poista sika-alan aiheuttamia riskejä ja haittoja kansanterveydelle, eli myöskään kansanterveyteen vetoaminen ei toimi perusteluna kastraatiokiellon perumiselle. Mikäli kastraatiokiello aiheuttaa karsinogeenisten sianlihavalmistusten hinnan nousua ja kulutuksen ja tuotannon laskua, on sillä ainoastaan positiivinen vaikutus maamme kansanterveyteen.

Pitää paikkansa, että sika-alan markkinatilanne on haastava. Sianlihan kulutus on Suomessa ollut laskussa jo usean vuoden. 2024 sianlihaa syötiin Suomessa 27,4 kg henkilöä kohti, kun 2010 kulutus oli 34,9 kg [5]. Viidessätoista vuodessa suomalaisten sianlihan kulutus on siis vähentynyt 21%. Sianlihantuotantoa on kuitenkin pyritty järjenvastaisesti lisäämään. Lihateollisuus tavoittelee vientiä Kiinaan ja muihin kaukomaihin korvaamaan kotimaisen kulutuksen laskua. Tämä on ongelmallista paitsi ympäristön kannalta, myös siksi, että käytännössä suomalainen veronmaksaja laitetaan

tukemaan muiden maiden kansalaisten lihansyöntiä. Suomessa ruuantuotannon tukiprosentti on EU:n korkein, eikä esimerkiksi Kiinaan viedystä lihasta ole helppoa saada sellaista voittoa, jolla katettaisiin veronmaksajien sille antama tuki [6]. Sika-alan halu perua kastraatiikielto kielii siitä, ettei sika-ala itsekään usko sianlihan viennin Kiinaan olevan kannattavaa. Mikäli se todella kannattaisi, eivät kastraatiokiellon aiheuttamat kustannukset uhkaisi vientiä. Sianlihasta ei ole kauran veroiseksi vientivaltiksi Suomen elintarviketeollisuudelle. Taloudellinen voitontavoittelu ei ole toimiva perustelu kastraatiokiellon perumiselle. Eläinsuojelurikosten kohdalla taloudellisen hyödyn tavoittelu on koventamisperuste, ei lieventämisperuste rangaistusta annettaessa.

Esitys kastraatiokiellon perumisesta on selkeä ja kiistaton osoitus siitä, ettei Suomen lihateollisuus piittaa eläimille aiheutetusta tarpeettomasta kärsimyksestä. Sen takia puhuttaessa eläinten hyvinvointilaista suurempi painoarvo on annettava asiantuntijalausunnoille mm. Suomen Eläinlääkäriliitolta.

Lähteet:

1. Eläinsuojelurikostuomiot. Eläintieto.fi. Accessed August 25, 2025.
<https://www.elaintieto.fi/reports/elainten-hyvinvointi-suomessa-raportti-julkaistaan-osissa-vuoden-2021-aikana/elainsuojelurikostuomiot/>
2. Rinne M. Tavoitteena parempi valkuaisrehujen omavaraisuus. Accessed August 25, 2025.
https://www5.hamk.fi/arkisto/2019/valkuaisfoorumi/project.hamk.fi/tyoelamalle/hankkeet/valkuaisfoorumi/PublishingImages/Sivut/esitykset-ja-kirjoitukset/MTP2018_Valkuaisomavaraisuus_MRinne.pdf
3. Sikojen hengitystietulehdukset. Ruokavirasto. Accessed August 25, 2025.
<https://www.ruokavirasto.fi/teemat/tieteellinen-tutkimus/tutkimushankkeet/paattyneet/elainten-terveys--ja-hyvinvointitutkimus/sikojen-hengitystietulehdukset/>
4. Paksusuolen syöpä on lisääntynyt entistä nuoremmilla: tällainen ruokavalio voi lisätä riskiä | Terveystalo. Accessed August 25, 2025.
<https://www.terveystalo.com/fi/artikkelit/paksusuolen-syopa-on-lisaantynyt-entista-nuoremmilla-tallainen-ruokavalio-voi-lisata-riskia>

5. Tilastokeskus. Tilastokeskus. Accessed August 25, 2025.
https://stat.fi/tup/suoluk/suoluk_hinnat.html

6. Ruoka | Suomi haluaa moninkertaistaa ruokavientinsä, mutta tappiolla tuotetun possun vieminen Aasiaan herättää kysymyksiä. Helsingin Sanomat. April 4, 2022. Accessed August 25, 2025.
<https://www.hs.fi/talous/art-2000008699246.html>

Kuparinen Saija
Animalian Turun alueosasto